

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 275/03-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júna 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť E. F., B. B., zastúpenej advokátkou JUDr. E. Ľ., B., ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 123/92, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo E. F. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 123/92 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu v Banskej Bystrici p r i k a z u j e , aby v konaní sp. zn. 21 C 123/92 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. E. F. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Banskej Bystrici p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Banskej Bystrici j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia E. F., advokátke JUDr. E. L., B., vo výške 13 204 Sk (slovom trinásťtisíc'dvestoštyri slovenských korún) na jej účet č. 51571006/8080 vedený v HVB Slovakia, a. s., Bratislava do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti E. F. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. decembra 2003 doručená s'ťažnosť E. F., B. B. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. E. L., B., ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 123/92. Listom z 19. februára 2004 s'ťažovateľka doplnila s'ťažnosť o ďalšie písomnosti a upravila výšku požadovaných trov konania.

Porušenie svojho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí s'ťažovateľka v tom, že hoci žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam (garáž, chata a pozemok), ktoré nadobudla spolu s bývalým manželom, podala okresnému súdu ešte v roku 1992, napriek dvom prvostupňovým rozhodnutiam (zrušeným odvolacím súdom) vec ani v súčasnosti nie je právoplatne ukončená. Podľa názoru s'ťažovateľky ide o jednoduchú vec a ona ničím neprispela k neprimeranej dĺžke súdneho konania. Okresný súd však podľa nej koná nesústredene, nevyjasnil si predmet sporu, nedôsledne vymáha od znalca plnenie jeho povinností.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk a priznal jej náhradu trov konania vo výške 13 204 Sk.

Ústavný súd 10. decembra 2003 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie uznesením č. k. III. ÚS 275/03-8.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podpredseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2004. Po stručnej genéze postupu súdu v predmetnej veci uviedol, že prejednávaná vec je náročná, či už po skutkovej, ale aj právnej stránke. Predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie podielového vlastníctva. Podľa neho skutková náročnosť spočíva najmä v ustálení spolužitia účastníkov konania po právoplatnosti rozhodnutia o rozvode, najmä pokiaľ ide o podieľanie sa na výstavbe spornej nehnuteľnosti, na ktorú stavebné povolenie bolo vydané až po zániku manželstva. Poukázal na tú skutočnosť, že vec vybavuje už v poradí tretí sudca, pretože predošlí vec vybavujúci sudcovia boli preložený na Krajský súd v Banskej Bystrici. Vo veci bolo vypočutých množstvo svedkov a svedecké výpovede bolo potrebné vyhodnocovať jednotlivo, ale aj komplexne a taktiež bolo potrebné sa vysporiadať s ich hodnovernosťou. Podpredseda okresného súdu v závere konštatoval, že k prietahom v konaní došlo v čase od 10. mája 1993 do 25. mája 1994 a od 15. júna 1997 do 19. februára 2000.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, vyjadrenia podpredsedu okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu sp. zn. 21 C 123/92 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Predmetom konania je žaloba sťažovateľky proti I. H., bytom B. B., (ďalej len „odporca“), jej bývalému manželovi, v ktorej sa domáha zrušenia spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, a to k chate v N. nachádzajúcej sa na pozemku parcelné č. 1681/4 vedeného na liste vlastníctva č. 355 v katastrálnom území N. a ku garážovému boxu na T. ulici v B. B. nachádzajúcemu sa na pozemku parcelné č. 3732 a k tomuto pozemku o výmere 9 m² vedenom na liste vlastníctva č. 1198 v katastrálnom území R., dosiaľ vedenom v podielovom spoluvlastníctve sťažovateľky a odporcu v podiele ½. Sťažovateľka v petite navyiac alternatívne žiada buď prikázať predmetné nehnuteľnosti do vlastníctva odporcovi za finančnú náhradu 350 000 Sk, alebo prikázať do vlastníctva sťažovateľky chatu a do vlastníctva odporcu garáž, pričom sťažovateľka uhradí odporcovi na úplné vyrovnanie 270 000 Sk. Žaloba bola okresnému súdu doručená 20. mája 1992 a zaevidovaná pod sp. zn. 21 C 123/92.

Postup okresného súdu v konaní sp. zn. 21 C 123/92 v období od podania žaloby, keď okresný súd vo veci pojednával (15. júna 1992, 21. augusta 1992, 25. septembra 1992, 17. júna 1994), vykonal listinné dokazovanie (vyžiadanie písomnej dokumentácie od účastníkov konania týkajúcej sa zdrojov a výšky finančných prostriedkov preinvestovaných jednotlivu každým z účastníkov do výstavby chaty, zoznamu osôb podieľajúcich sa na stavbe s ich adresami), uskutočnil výsluch svedkov, uznesením z 26. augusta 1993 nariadil znalecké dokazovanie vo veci a ustanovil znalca z odboru odhady ceny nehnuteľností Ing. I. U. (ďalej len „znalec“), ako aj vypracovaný znalecký posudok zo 17. novembra 1993 listom z 5. januára 1994 zaslal účastníkom konania za účelom vyjadrenia sa k nemu, posudzoval vyjadrenia účastníkov konania k podanému znaleckému posudku, uznesením z 25. mája 1994 priznal znalcovi znalečné za vypracovaný znalecký

posudok, plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky (rozhodnutiu vo veci).

Na pojednávaní konanom 17. júna 1994 okresný súd vydal vo veci rozsudok, ktorým zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov k sporným nehnuteľnostiam a do výlučného vlastníctva sťažovateľky prikázal murovanú garáž s pozemkom, do výlučného vlastníctva odporcu prikázal rekreačnú chatu s pozemkom. Zároveň zaviazal odporcu za účelom úplného vyporiadania podielového spoluvlastníctva zaplatiť sťažovateľke sumu 221 680 Sk. Obidvoch účastníkov zaviazal na úhradu príslušných trov konania.

Voči predmetnému rozhodnutiu okresného súdu podal odporca 17. augusta 1994 odvolanie. V nadväznosti na podané odvolanie okresný súd vyzval odporcu listom z 19. septembra 1994 na úhradu súdneho poplatku za tento právny úkon. Sťažovateľka sa k odvolaniu vyjadrila 5. októbra 1994. Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) bolo odvolanie s celým spisovým materiálom doručené 2. novembra 1994.

Krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 3887/94 z 26. januára 1995 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože bol vydaný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu vo veci. Odvolací súd uložil súdu prvého stupňa doplniť dokazovanie o ďalšie skutočnosti, na základe ktorých bude môcť ustáliť vlastníctvo predovšetkým k chate, posúdiť otázku existencie garáže z hľadiska predmetu spoluvlastníctva a pri vyporiadaní vychádzať z hodnôt určených podľa cenového predpisu platného v čase rozhodovania, ktorým sa vykonáva toto vyporiadanie. Uznesenie krajského súdu bolo doručené okresnému súdu 20. februára 1995.

Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky prevzala rozhodnutie krajského súdu 3. júla 1995, okresný súd až 6. septembra 1995 nariadil pojednávanie na 29. september 1995. Toto pojednávanie však bolo pre neprítomnosť obidvoch účastníkov odročené na 18. október 1995 a opäť pre ich ospravedlnenú neúčasť bolo odročené na 24. november 1995.

Od 24. novembra 1995 okresný súd ďalej konal vo veci, keď pojednával (24. novembra 1995, 12. apríla 1996), vyžiadal od Obvodného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici celý spisový materiál bývalého MNV, odboru územného plánovania, ohľadom žiadosti o vydanie stavebného povolenia na stavbu rekreačnej chaty (listom z 27. novembra 1995 a z 18. decembra 1995), zaoberal sa návrhom sťažovateľky zo 4. marca 1996 na doplnenie dokazovania, uložil sťažovateľke predložiť mená a adresy svedkov a ďalšie dôkazy preukazujúce spôsob spolužitia a hospodárenia účastníkov konania v čase spolužitia. Sťažovateľka uloženú povinnosť splnila 21. augusta 1996. Návrhy na ďalšie dokazovanie (mená piatich svedkov) predložil 16. októbra 1996 aj odporca.

Dňa 28. apríla 1997 vytýčil okresný súd pojednávanie na deň 13. mája 1997. Na pojednávaniach uskutočnených 13. mája 1997 a následne 27. mája 1997 okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, nimi navrhovaných deviatich svedkov. Dôvodom odročenia pojednávania konaného 27. mája 1997 bolo zistiť trhovú cenu zastavanej plochy garáže v Banskej Bystrici cez realitné kancelárie.

Opatrením predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 518/99 z 26. apríla 1999 bola z dôvodu presunov agendy v rámci oddelení (senátov) vec sťažovateľky pridelená na vybavenie a rozhodnutie inému sudcovi.

Následne až 9. marca 2000 okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie vo veci na 27. marec 2000 a za tým účelom predvolal účastníkov konania. Pojednávanie konané 27. marca 2000 po výsluchu účastníkov konania bolo odročené z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru ekonomiky oceňovania nehnuteľností. Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania a ustanovení znalca vydal okresný súd 4. apríla 2000.

Napriek tomu, že znalec ešte 16. mája 2000 vykonal znaleckú ohliadku sporných nehnuteľností, znalecký posudok doručil okresnému súdu až 15. októbra 2001 na základe jeho urgencie z 18. septembra 2001.

Od uvedeného obdobia ďalej okresný súd konal vo veci a plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky (účastníci konania sa vyjadrovali k znaleckému posudku, súd pojednával 19. februára 2002, 19. marca 2002, 26. marca 2002, vyžiadal si informácie o pohybe trhovej ceny pri kúpe a predaji garáží a rekreačných chát v dotknutých lokalitách od troch realitných kancelárií pôsobiacich v Banskej Bystrici). Na ostatnom pojednávaní dňa 26. marca 2002 okresný súd vydal rozsudok vo veci, ktorým zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov konania k sporným nehnuteľnostiam a prikázal ich do výlučného vlastníctva odporcu s tým, že odporca je povinný zaplatiť sťažovateľke sumu 78 000. Uznesením zo 6. mája 2002 okresný súd priznal znalcovi Ing. R. znaleckú odmenu a zaviazal obidvoch účastníkov konania zaplatiť okresnému súdu po 3 800 Sk.

Voči predmetnému rozhodnutiu okresného súdu podali odvolanie obidvaja účastníci konania, a to sťažovateľka 29. mája 2002 a odporca 31. mája 2002, ktorý súčasne podal odvolanie aj proti uzneseniu zo 6. mája 2002 o trovách znaleckého dokazovania.

Dňa 27. júna 2002 okresný súd zaslal sťažovateľke tlačivo na oslobodenie od súdnych poplatkov a tiež odvolanie odporcu, aby sa k nemu vyjadrila. Toho istého dňa okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľky odporcovi. Sťažovateľka svoje vyjadrenie k odvolaniu odporcu zaslala súdu 24. júla 2002, odporca sa k odvolaniu sťažovateľky vyjadril 25. júla 2002. Dňa 27. augusta 2002 sťažovateľka zaslala súdu tiež potvrdené tlačivo na oslobodenie od súdnych poplatkov. Uznesením z 10. septembra 2002 okresný súd priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov. Za účelom rozhodnutia o odvolaní bol spis zaslaný krajskému súdu 2. októbra 2002.

Krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 2120/02 zo 4. decembra 2002 rozsudok súdu prvého stupňa opäť zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože prvostupňový súd nezistil skutkový stav riadne a v potrebnom rozsahu. Zároveň uznesením sp. zn. 17 Co 2219/02 z 12. decembra 2002 zrušil výrok uznesenia okresného súdu, ktorým sťažovateľke a odporcovi bola uložená povinnosť každému zvlášť zaplatiť na účet okresného súdu po 3 800 Sk, a v tejto časti vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, pretože o vzniknutých trovách rozhodne okresný súd až v konečnom rozhodnutí vo veci

samej, a to podľa výsledku konania. Obidve uznesenia krajského súdu boli doručené okresnému súdu 23. januára 2003.

Listom z 12. februára 2003 požiadal okresný súd Obecny úrad v Nemeckej o oznámenie hodnoty pozemkov za 1 m² v lokalite S., slúžiacich na predaj pre stavbu rekreačných chat.

Uznesením z 12. februára 2003 okresný súd nariadil vo veci doplnenie znaleckého posudku č. 24/01 vypracovaného znalcom R. a požiadal ho o splnenie tejto povinnosti v lehote 40 dní. Pretože uvedený znalec bol v tejto veci pasívny, okresný súd ho listom z 9. apríla 2003 a urgenciami z 13. mája 2003 a 16. júna 2003 vyzval, aby sa dostavil na súd za účelom prevzatia spisu a zdôvodnil svoju nečinnosť. Znalec sa nakoniec dostavil na súd a prevzal spis až 15. augusta 2003.

Okresný súd listom zo 16. októbra 2003 požiadal znalca, aby ho informoval o predpokladanom termíne podania znaleckého posudku alebo oznámil prekážky, prečo ho ešte nevypracoval. Napriek ďalším urgenciám zo strany okresného súdu listami z 12. novembra 2003 a z 23. decembra 2003 doplnený znalecký posudok znalec doručil okresnému súdu až 19. januára 2004.

Následne okresný súd listom z 22. januára 2004 zaslal doplnený znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila 6. februára 2004 a odporca 9. februára 2004.

Uznesením z 10. februára 2004 okresný súd nariadil doplniť znalecký posudok, a to opätovne stanoviť hodnotu jednak chaty a jednak pozemku k súčasnému stavu.

Pretože sťažovateľka sa v dôsledku dlhoročného sporu ocitá v právnej neistote, viackrát vyzývala okresný súd, aby v jej veci konal bez priet'ahov, a 1. augusta 2003 podala predsedníčke okresného súdu sťažnosť podľa § 17 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej

správě soudov, vybavovaní s'ražností a o vol'bách prísediacich (zákon o štátnej správě soudov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správě soudov“), ktorú podpredseda okresného súdu potvrdil ako dôvodne podanú s tým, že vo veci zistil priet'ahy v konaní. Túto urgenciu kvalifikoval ústavný súd ako právny prostriedok, ktorého uplatnenie sa vyžaduje pred podaním návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.

III.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

V konaní o s'ražnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zohľadňuje ústavný súd právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníkov konania a postup samotného súdu v jeho konaní a rozhodovaní vo veci samej (napr. II. ÚS 813/00).

Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, predmetom konania pred okresným súdom je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam medzi bývalými manželmi. Podľa názoru ústavného súdu určitá skutková zložitost' tu, ako obvykle pri vysporiadaní majetku medzi manželmi po rozvode, existuje. Svedčí o tom potreba znaleckého dokazovania, ako aj zisťovanie účasti na „tvorbe“ majetku, keďže tento vznikol aj po skončení trvania manželstva. Touto čiastočnou skutkovou zložitost'ou však nemožno odôvodniť 12- ročné trvanie predmetného súdneho konania.

Pokiaľ ide o správanie s'ražovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd pripúšťa, že z jej strany podané návrhy na doplnenie dokazovania (výsluchom svedkov), pripomienky

k vypracovanému znaleckému posudku vo veci, podané odvolanie voči rozhodnutiu prvostupňového súdu, ospravedlnená neúčast' na dvoch pojednávaniach (boli z toho dôvodu odročené) mohli vplývať na jeho priebeh a dĺžku. Podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného v skorších rozhodnutiach využitie možností daných sťažovateľke procesnými predpismi (Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jej práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (I. ÚS 31/01).

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, je správanie (postup) samotného súdu.

Pri skúmaní toho, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu označeného základného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to tak v dôsledku jeho nekonania, ako aj v dôsledku jeho konania, ktoré však nesmerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky vo veci, s ktorou sa obrátila na súd.

Obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu v predmetnom konaní ústavný súd zistil od 16. októbra 1996 do 28. apríla 1997 v rozsahu 6 mesiacov a od 27. mája 1997 do 9. marca 2000 v rozsahu 33 mesiacov. Obdobie tejto nečinnosti okresného súdu bez toho, aby existovala zákonná prekážka takéhoto postupu, spolu predstavuje 39 mesiacov (viac než tri roky), čo je obdobie, ktoré ústavný súd považuje v danej veci za zbytočný prieťah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd zobral do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný prieťah v konaní (napr. II. ÚS 3/00).

Pokiaľ ide o zbytočné prieťahy v dôsledku konania okresného súdu, ktoré však nesmerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky vo veci, ústavný súd zistil, že k nim došlo od 26. marca 2002 do 23. januára 2003 v rozsahu 10 mesiacov. Okresný súd napriek tomu, že odvolací súd v rozhodnutí o zrušení prvostupňového rozsudku stanovil

okresnému súdu postup, ktorým sa mal riadiť za účelom úplného zistenia skutkového stavu veci, opäť vydal rozhodnutie (v poradí druhé), ktoré odvolací súd zase zrušil z toho istého dôvodu, ako aj prvé rozhodnutie okresného súdu, a to preto, lebo okresný súd nezistil skutkový stav vo veci riadne a v potrebnom rozsahu.

V dôsledku takéhoto pochybenia okresného súdu vo veci samej sa dôvodne obidvaja účastníci konania odvolali a rozhodoval odvolací súd, pričom jeho rozhodnutie bolo okresnému súdu doručené 23. januára 2003. Z tohto pohľadu právna neistota sťažovateľky ohľadne priznania jej nárokov počas celého tohto obdobia (10 mesiacov), o ktoré sa predĺžilo konanie, nebola odstránená, a táto doba predstavuje zbytočný prierah v konaní porušujúci sťažovateľkino právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V súvislosti s vyššie uvedeným bral ústavný súd do úvahy svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným prierahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. „Aj nesprávna činnosť štátneho orgánu môže zapríčiniť porušenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ak činnosť štátneho orgánu nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty ohľadne tých práv, kvôli ktorým sa osoba obrátila na štátny orgán, aby o jej veci rozhodol“ (II. ÚS 33/99, podobne II. ÚS 64/99, II. ÚS 67/01).

Aj keď sťažovateľka v sťažnosti namietala určité prierahy v priebehu znaleckého dokazovania, ústavný súd zistil, že okresný súd vyvíjal značné úsilie pri odstraňovaní pasivity znalca (početnými písomnými urgenciami), a to tak pri vyhotovení v poradí druhého znaleckého posudku, ako aj pri jeho dopĺňaní na základe požiadaviek účastníkov konania. Keďže vzhľadom na predmet sporu podstatnou časťou dokazovania bolo zisťovanie reálnej trhovej ceny sporných nehnuteľností, okresný súd za tým účelom musel využiť aj súčinnosť s miestnymi realitnými kancelárkami a orgánom miestnej samosprávy. V okolnostiach prípadu preto ústavný súd obdobie znaleckého dokazovania od 12. februára 2003 až doteraz nehodnotil ako súčasť postupu súdu, ktorý spôsobil zbytočné prierahy vo

veci. Vyššie uvedené skutočnosti však ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení sťažovateľky.

Okresný súd sa v konaní, ktoré trvá už 12 rokov, dopustil zbytočných priesťahov trvajúcich viac než 4 roky, ktoré zapríčinil jednak svojou úplnou nečinnosťou a tiež nesprávnou činnosťou v konaní. S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať za akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľky bolo porušené.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 123/92 konal bez zbytočných priesťahov. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľka žiada primerané finančné zadost'učinenie, a to vo výške 300 000 Sk. Návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodňuje psychickou ujmu, v dôsledku neúnosnej dlhodobej právnej neistoty a nemožnosťou užívať spoločný majetok, ktorý si podľa nej neoprávnene privlastňuje len jej bývalý manžel.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy však nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci ústavného súdu. V dôsledku toho bolo potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadost'učinení. Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu a rozsah zbytočných priet'ahov v jej rámci možno sumu 50 000 Sk považovať za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľkou požadovanú výšku primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

V.

Ústavný súd napokon rozhodoval aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré vznikli jej právnej zástupkyňi JUDr. E. L. Sťažovateľka listom doručeným ústavnému súdu 19. februára 2004 vyčísľila trovy konania spolu vo výške 13 204 Sk, a to za tri úkony právnej pomoci.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľky vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceneľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceneľná peniazmi.

Ústavný súd vychádzajúc z doplneného návrhu sťažovateľky priznal trovy jej právneho zastúpenia vo výške 13 204 Sk (odmena za tri úkony spolu s náhradou výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné). Požadovaná výška trov neprekračuje sumu stanovenú citovanou vyhláškou pre odmenu za právne zastupovanie pred ústavným súdom.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2004

